

III Міжнародна науково-практична конференція

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ
КООРДИНАТИ
РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ**

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Хебейський університет іноземних досліджень (Китай)
Анкарський університет (Туреччина)
AGH Університет науки і технологій (Польща)
Коледж Санта-Фе (США)
Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Запорізький національний університет
Національний університет «Львівська політехніка»
Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Національний університет «Острозька академія»
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ КООРДИНАТИ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

**Збірник наукових матеріалів
III Міжнародної науково-практичної конференції**

2-3 червня 2022 року

Полтава – 2022

Редакційна колегія:

С.Д. Максименко – академік НАПН України, доктор психологічних наук, професор (*голова редакційної колегії*); **Н.В. Чепелева** – академік НАПН України, доктор психологічних наук, професор; **В.О. Моляко** – академік НАПН України, доктор психологічних наук, професор; **М.Л. Смульсон** – академік НАПН України, доктор психологічних наук, професор; **Л.М. Карамушка** – академік НАПН України, доктор психологічних наук, професор; **О.М. Кокун** – член-кореспондент НАПН України, доктор психологічних наук, професор; **О.І. Бондарчук** – доктор психологічних наук, професор; **Л.З. Сердюк** – доктор психологічних наук, професор; **Wilson Shari L. – В.А.** History and Philosophy, M.A. Ecology and Evolutionary Biology, Project Central (United States of America); **Saxegaard Olaf** – Bachelor HRM, Bachelor legal, Private Consultancy in Norway and Ukraine (Norway); **О.Н. Kovalenko** – Doctor of Psychology, Professor, chief Researcher of the Department of Andragogy (in Krakow) Pedagogical University of Krakow (Poland), adjunct of the Institute of Social Affairs and Public Health (in Kyiv) Ivan Ziazun Institute of Pedagogical and Adult Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine); **С.П. Яланська** – доктор психологічних наук, професор; **Н.О. Сайко** – доктор педагогічних наук, професор; **О.В. Бацилева** – доктор психологічних наук, професор; **Р.В. Каламаж** – доктор психологічних наук, професор; **В.Ф. Моргун** – кандидат психологічних наук, професор; **М.Т. Дригус** – кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник; **І.В. Яворська-Ветрова** – кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник, **Н.М. Атаманчук** – кандидат психологічних наук, доцент; **Л.П. Клевака** – кандидат педагогічних наук; **І.М. Коренева** – доктор педагогічних наук, професор.

Психолого-педагогічні координати розвитку особистості : зб. наук. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф., 2-3 червня 2022 р. Полтава : Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2022. 246 с.

У збірнику наукових матеріалів представлені праці вітчизняних та закордонних науковців, в яких висвітлюються найбільш актуальні науково-прикладні проблеми психології та педагогіки. Основний акцент зроблено на розкритті психолого-педагогічних аспектів таких напрямів: психолого-педагогічні особливості становлення та розвитку особистості в освітньому просторі; проблеми розвитку творчої особистості; інноваційні підходи в діяльності освітніх закладів; соціалізація особистості в умовах інклюзивної освіти; особливості збереження психічного здоров'я особистості в складних життєвих умовах.

Збірник адресований науково-педагогічним працівникам закладів вищої освіти, аспірантам, студентам, працівникам у галузі практичної психології, науковцям, психологам, іншим фахівцям, які цікавляться сучасним станом розвитку психологічної та педагогічної науки.

УДК 159.923.2:37.015.31](06)

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ «SOFT SKILLS» НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗВО

Ніколаєнко Ю.О.

Національний університет

«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

nikolayenko.y@ukr.net

Соціальні, економічні, політичні та культурні трансформації у ХХІ столітті впливають на формування нових запитів на ринку праці. На сьогодні роботодавці виявляють велику зацікавленість у фахівцях, які не тільки мають високий рівень професійної компетентності у певній галузі, але й можуть успішно взаємодіяти у команді, критично мислити, ефективно адаптуватися до умов, що змінюються, готові постійно розвиватися. З огляду на це, актуальними є розробка і впровадження у навчальний процес закладів вищої освіти технологій для формування «soft skills» у майбутніх фахівців.

У словнику з управління людськими ресурсами видавництва Oxford University Press термін «soft skills» визначено як компетенції працівника, які пов'язані з такими видами діяльності, як комунікація, вирішення проблем та робота у команді; до цих навичок також іноді включають лояльність, ентузіазм, пунктуальність, професійну етику [5].

Як зазначається у дослідженні К. О. Коваль, «soft skills» – це «соціологічний термін, який відноситься до емоційного інтелекту людини, свого роду перелік особистих характеристик, які так або інакше пов'язані з ефективною взаємодією з іншими людьми» [3, с. 163]. Автор виділяє три групи таких навичок: індивідуальні якості (здатність приймати рішення і вирішувати проблеми, позитивне мислення і оптимізм, орієнтація на кінцевий результат), комунікаційні якості (здатність зрозуміло формулювати думки, дружнє спілкування і гарні манери, здатність взаємодіяти з різними людьми, вислуховувати і брати до уваги всі точки зору, аргументовано відповідати, враховувати культурні і національні особливості), управлінські якості (працювати у команді, об'єднувати і мотивувати команду, навчати і розвивати членів команди, запобігати ризикам, чітко планувати час) [3, с. 165].

Згідно з іншою класифікацією «soft skills» поділяються на:

1) комунікативні (міжособистісне спілкування, уміння переконувати, уміння працювати у команді, вміння слухати, уміння виконувати інструкції, уміння вирішувати конфліктні ситуації);

2) особистісні (уміння створювати презентації, уміння креативно та критично мислити, уміння ставити цілі та досягати

їх, уміння управляти часом, емоційний інтелект);

3) професійні (уміння проявляти ініціативу, уміння вчитися, уміння адаптуватися та гнучкість, лідерські навички, уміння спілкуватися з клієнтами) [2, с. 268].

Як зазначають автори статті «Soft skills у сучасних реаліях української освіти», є два підходи до формування «soft skills». Перший – це введення спеціальних курсів як варіативного компоненту навчального плану, а другий – використання потенціалу наявних дисциплін у поєднанні з неформальною освітою [4, с. 110]. Наше дослідження пов'язане саме з другим підходом, згідно з яким ми пропонуємо формувати «soft skills» у здобувачів вищої освіти на заняттях з іноземної мови.

У сучасній методиці навчання іноземної мови є широкий арсенал методів і прийомів, які можуть бути ефективними не лише для формування іншомовної комунікативної компетентності студентів, що є основною метою, але й для формування навичок ефективної взаємодії в академічному і професійному середовищі. У нашому дослідженні ми розглянемо потенціал ігрових технологій у навчанні іноземної мови для формування «soft skills». Найчастіше на заняттях з іноземної мови у закладах вищої освіти використовують рольові ігри, які передбачають розподіл учасників за ролями та організацію іншомовного спілкування студентів у рамках певного сценарію, та ділові ігри, у процесі яких засобами іноземної мови відтворюються особливості майбутньої професійної діяльності студентів.

Важливим аспектом є правильна організація гри, яка включає три етапи:

1) етап підготовки – постановка мети і завдань, чітке планування, розробка сценарію, загальний опис процедури гри та інструктажу, підготовка матеріального забезпечення, постановка проблеми для студентів, повідомлення їм мети і правил гри, розподіл ролей, формування груп, консультації;

2) етап проведення – входження в гру (робота з джерелами, мозковий штурм), групова робота над завданнями, виступ груп;

3) етап аналізу та узагальнення – вихід з гри, аналіз, оцінка та самооцінка, висновки, узагальнення, рекомендації [1, с. 190].

Педагогічний потенціал ігрових технологій у формуванні «soft skills» полягає у тому, що в основі будь-якої гри лежить взаємодія. Більш того, це не традиційна для навчального процесу взаємодія «викладач-студент», а взаємодія на рівні «студент-студент», це командна робота в групах, яку організують самі студенти, а викладач у цьому процесі є більше спостерігачем чи консультантом за необхідності. Завдяки цьому студенти вчаться

співпрацювати, переконувати, адаптуватися, розвивають креативність та емоційний інтелект. А саме ці навички на сьогодні є найбільш затребуваними серед роботодавців [6].

Усе вищезазначене дозволяє стверджувати, що використання ігрових технологій на заняттях з іноземної мови є ефективним засобом формування «soft skills» у майбутніх фахівців.

Список використаних джерел:

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 384 с.
2. Діденко Ж. Формування м'яких навичок («soft skills») на заняттях англійської мови у майбутніх менеджерів в умовах дистанційного навчання. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 35. Т. 2. 2021. С. 266–271.
3. Коваль К. О. Розвиток «soft skills» у студентів – один з чинників для їх працевлаштування. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2015. № 2. С. 162–167. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vvpi_2015_2_26
4. Муравйова І.О., Мар'яно Я.Г., Осадча А.О. Soft skills у сучасних реаліях української освіти. *Інноваційна педагогіка*. Вип. 32. Т. 1. 2021. С. 108–112.
5. Soft Skills: Overview. Oxford Reference. URL: <https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/oi/authority.20110803100516309>
6. Bruce M. Anderson. The Most In-Demand Hard and Soft Skills of 2020. URL: <https://www.linkedin.com/business/talent/blog/talent-strategy/linkedin-most-in-demand-hard-and-soft-skills>

НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ

Омельченко Я.М.

*Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України (м. Київ)
yaniom587@gmail.com*

Війна – надзвичайна подія, яка спричиняє значні травмівні впливи на дорослих та дітей. Українське суспільство нині опинилося перед значними викликами, які спонукають реформацію низки соціальних сфер та оптимізацію відповідних процесів. Тенденції формування надмірно стресового середовища були відчутні ще до початку повномасштабного вторгнення Росії на територію України, адже війна на Сході країни триває вже 8 років, а з березня 2020 року суспільство шукає шляхи подолання пандемії COVID-19 та виходу з соціально-економічної кризи у зв'язку з нею.